

מרדכי מלכא

רב ואב"ד עיה"ק אלעד ת"ו

יו"ר ועדת סת"ם העולמית

הרבנות הראשית לישראל

לשכת הרבנות הראשית אלעד. הרצליה

בד"צ אלעד*בתי הוראה*שרותי דת*רישום נישואין*כשרות*מקואות*עירובין

The office of Rabanoot Eled – in hesd of Rabbi MORDECHAI MALKA

המלך

פרשת במדבר

אור

מידת הענוה היא סוד החיים הציבוריים והפרטיים:

במדבר פרק א פסוק (א) וַיְדַבֵּר יְקֹזֵק אֶל מֹשֶׁה בְּמִדְבַר סִינַי בְּאֶהָל מוֹעֵד בְּאֶחָד לַחֲדָשׁ הַשְּׁנִי בַשָּׁנָה הַשְּׁנִית לְצֵאתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לֵאמֹר:

שאלות:

א { יש לדקדק מדוע כתבה התורה שדיבר איתו במדבר סיני ומדוע לא מספיק וידבר ה' אל משה באוהל מועד?
ב { ויש להוסיף דברי התנא בפרקי אבות פרק א משנה (א) **מֹשֶׁה קָבַל תּוֹרָה מִסִּינַי, וּמִסְרָהּ לַיהוֹשֻׁעַ, וַיהוֹשֻׁעַ לְזִקְנִים, וְזִקְנִים לְנִבְיָאִים, וְנִבְיָאִים מִסְרֻהָ לְאַנְשֵׁי כְנִסֵּת הַגְּדוּלָּה. וכו':** כמו כן יש לשאול על לשון התנא. "משה קבל תורה מסיני" הרי משה קבל תורה מהקב"ה ולא מסיני והיה יותר ראוי לכתוב על הר סיני?

המכשול הגדול:

הנה כאשר נתבונן בדרכם של בני אדם אחד המכשולים הגדולים בחיי האדם הן בפן הציבורי וכן בפן הפרטי, היא מידת הגאווה יש חכמים שמתגאים בחוכמתם אשר הגיעו לעמדות מפתח ורבים משחרים לפתחם ונצרכים לעזרתם, וכן גבורים בגבורתם, ויש עשירים שמתרברים ומתגאים בעושרם על אחרים, ועל כך אמר הנביא **ירמיהו פרק ט (כב) הֲאֵל אִמְרֵי יְקֹזֵק אֱלֹהֵי תְהַלֵּל חֶכְם בְּחִכְמֹתָו, וְאֱלֹהֵי תְהַלֵּל הַגְּבוּר בְּגִבּוּרֹתָו אֱלֹהֵי תְהַלֵּל עֲשִׂיר בְּעֲשָׂרוֹ: (כג) כִּי אִסְבְּזָאת יִתְהַלֵּל הַמִּתְהַלֵּל הַשָּׁפַל וַיְדַע אוֹתִי כִּי אֲנִי יְקֹזֵק עֲשֵׂה חֶסֶד מִשְׁפָּט וְצַדִּיקָה בְּאֶרֶץ כִּיבְאֵלָה חֲפָצְתִּי נֹאֲם יְקֹזֵק:** הטעות האנושית נובעת מתוך תחושה של גדולה שהשיג בכוחו ומאמצו חכמה או גבורה או עושר ולזאת מרגיש יתרון על חברו, אולם האמת שהכל מאת השם יתברך וניתן לו הדבר לצורך שליחותו בעולם למלא את תפקידו ואין הדבר תלוי באדם ולא במעשיו, וכל עוד אין האדם מגיע להכרה זו הרי הוא מחטיא את המטרה שאינו מכיר בטובת בוראו, וממילא נוהג בגאווה ונהפך למאוס בעיני אלוקים ואדם, וזו תביעת הנביא במה יוכל להתהלל השכל וידוע אותי שהכל מתנה ממני וידע להודות לקב"ה על המתנות שנתן לו ויעשה רצון השם לעשות בהן צדקה וחסד ומשפט, ורק אז זוכה להיות אהוב למעלה ונחמד למטה והמתנות שקיבל מתקיימות בידו. **בדומה לכך בחיים האישיים** בכל בית בין בני הזוג המפתח לרוגע ושלוה וחיים מאושרים תלוי במידת הענוה, אחד הדברים המאפילים על חיי הנשואין היא מידת הגאווה, כאשר מתעורר ויכוח סביב מי קובע ודעת מי תתקבל ובכל נושא מי מחליט וכדומה, כך שפעמים רבות כל השלוה בית מתערער בגלל שכל אחד עומד על דעתו ורוצה שתתקבל דעתו, מפני שבתוך ליבו מתגנבת מידת הגאווה שהוא החכם והוא המבין והוא היודע מה צריך לעשות ואיך צריך לנהוג כך שאין מקום לדון ולהתייעץ ולשתף את הבן זוג או ההיפך אצל האשה, אולם תורתנו מלמדת שסוד ההצלחה דוקא ההיפך שהענוה היא המנצחת ורק במידת הענוה ניתן להשיג את התוצאה המנצחת כמו שנבאר.

דברי מרן החיד"א מהו האות שבצאת בני יעבדו על הר סיני:

ובתחילה נבאר על הפן הציבורי, כותב מרן החיד"א לבאר דברי המשנה בפרקי אבות שבאמת התנא לא התכוון ללמד אותנו את השתלשלות מסירת התורה, את כל זה אפשר באמת ללמוד מהתורה והנביאים שמפורש בהן, אלא בא ללמדנו יסוד חשוב וגדול **איך זכה משה רבינו לקבל את התורה ולהיות המוסר אותה לעם ישראל, ואיך זכה להיות מנהיג של עם ישראל,** ונקדים את דברי מרן החיד"א אשר שואל בספרו "פתח עינים" מדוע כאשר הקב"ה רצה לשלוח את משה להיות המנהיג של עם ישראל, משה סירב והתווכח עם הקב"ה עד שהקב"ה חרה אפו וכעס על משה, ומצד שני בזמן קבלת תורה כשהקב"ה הורה למשה לעלות להר סיני לקבל את התורה לא מצאנו שום וויכוח או סירוב כל שהוא, אלא תכף עלה להר למשך ארבעים יום וארבעים לילה לקבל אותה, מדוע כאן הוא לא סירב כבעבר? ומתרץ החיד"א שבאמת משה רבינו ע"ה לא ראה את עצמו וגם האמין שאינו ראוי לגאול ולהנהיג את עם ישראל מרוב ענותנותו, לכן הוא סירב והתווכח ולא הסכים להיות השליח לתפקיד, אולם הקב"ה שכנע את משה שבגלל זה דוקא הוא הראוי לקבל את התורה. ככתוב (ספר שמות פרק ג פס' יב): **וַיֹּאמֶר כִּי אֶהְיֶה עִמָּךְ וְזֶה לִּךָ הָאוֹת כִּי אֲנִי שְׁלַחְתִּיךָ בְּהוֹצִיאֲךָ אֶת הָעָם מִמִּצְרַיִם תַּעֲבֹדוּן אֶת הָאֱלֹהִים עַל הָהָר הַזֶּה:** ונשאלת השאלה בעצם במה שכנע את משה בכך? גם צריך לדקדק במילים "וזה לך האות!" אומרים המפרשים דבר יפה, שכאשר הקב"ה רצה לתת את התורה הוא שאל על איזה הר לתת אותה ואז פנו אליו כל ההרים וכו', ולומדים מהפסוק בתהלים "למה תרצדון הרים גבנונים", כלומר גבנונים בעלי גאווה! למה תרצדון כלומר למה אתם מתוכחים וכל הר רואה את עצמו הוא הראוי? ולזאת כיון שהתגאו וראה מצד שני שהר סיני מתבייש ולא רואה את עצמו שיהיה ראוי לקבלת התורה מפני שהוא נמוך, ולזאת לא פתח את פיו כנגד ההרים האחרים, כיון שהקב"ה ראה כן, אמר הקב"ה שדוקא בגלל שהר סיני ראה עצמו נמוך וקטן ואינו ראוי עליו תינתן התורה עליו. ולכן בזה שכנע הקב"ה את משה, שהיות והנהגתו של הקב"ה היא הפוכה מבני אדם, שאצל בני אדם מסתכלים תמיד על המעמד של האדם בחברה, על גודל התפקיד והשליטה שלו ועל הרושם החיצוני, אולם אצל הקב"ה ההנהגה הפוכה שבוחר דווקא במי שמנמיך את עצמו, כמ"ש **דוד המלך בתהלים פרק נא פסוק (יט) זָבַחַי אֱלֹהִים רִיחַ נִשְׁפָּרָה לְבִינְשֹׁבֵר וְנִדְבָה אֱלֹהִים לֹא תִבְזֶה:** וכן אמר **ישעיהו פרק נז פסוק טו כִּי לֹה אֲמַר רָם וְנִשָּׂא שְׂכָן עַד וְקָדוֹשׁ שָׁמַיִם מְרוֹם וְקָדוֹשׁ אֲשֶׁרֹן וְאֶתְדַבָּא וְשִׁפְלִיחַ לְהַחֲיֹת רִיחַ שְׁפָלִים וְלְהַחֲיֹת לֵב נְדָפָאִים:** ולכן אמר למשה בגלל שאתה רואה עצמך נמוך, ושאינך ראוי ומגמם, דוקא בגלל זה בדך אני בוחר לתת לך את ההנהגה והתורה, לכן אמר למשה "וזה לך האות", שזה סימן לך ובשבילך, ומזה למד משה רבינו ע"ה את הנהגת הקב"ה, ולזאת כשפנה אליו לעלות לקבל את התורה לא סירב כי הבין מקל וחומר, שאם לאדמה שמשפילה עצמה ואינה מתגאה הקב"ה עושה לה חשבון אם לתת עליה את התורה או לא אצל אדם על אחת כמה וכמה.

מרדכי מלכא

רב ואב"ד עיה"ק אלעד ת"ו

יו"ר ועדת סת"ם העולמית

הרבנות הראשית לישראל

לשכת הרבנות הראשית אלעד. הרצליה

בד"צ אלעד*בתי הוראה*שרותי דת*רישום נישואין*כשרות*מקואות*עירובין

The office of Rabanoot Eled – in hesd of Rabbi MORDECHAI MALKA

הענוה אמצעי לקניין התורה:

ומכאן אנו למדים שזה המפתח לזכות לתורה לחכמה ולגדלות, ולפי זה יובן לשון הפסוק שכונת התורה ללמדנו כיצד זכה משה רבנו שהקב"ה מדבר איתנו ובחר בו להנהיג את ישראל ולמסור על ידו את התורה בגלל שהוא נהג בעצמו כמדבר והר סיני כדכתיב ומשה האיש עניו מכל איש אשר על פני האדמה.

כמו כן זה המסר שאומר לנו התנא איך זכה משה לקבל את התורה מסיני, כלומר שלמד מוסר מהר סיני. וכן הלאה ומסרה ליהושע, למה יהושע? כי יהושע ראה עצמו כעבד והיה מנקה את בית המדרש ומסדר ספסלי בית המדרש למרות שלמד תורה ממשה שירת אותו והיה נוהג בענוה ולא ראה עצמו יותר ממשרת בבית המדרש, ולזאת זכה והעפיל מעבד שמנקה בית המדרש למנהיג עם ישראל לכן מסרה ליהושע, וכן לשאר הדורות מקבלי התורה כל אחד לפי מעמדו. ומכאן נלמד מוסר כללי לגבי כל אחד ואחד, שאם אדם מתגאה בדבר שהשם נתן לו, על זה נאמר **במסכת בבא בתרא דף צח ע"א** אמר רב מרי האי מאן דיהיר אפילו אינשי ביתיה לא מיקבל, וכו'. א"ר יהודה אמר רב כל המתגאה בטלית של ת"ח ואינו ת"ח, אין מכניסין אותו במחיצתו של הקדוש ברוך הוא ע"כ. פירוש המתגאה אפילו לבני ביתו אינו אהוב ומקובל וגם אין הקב"ה במחיצתו. לכן צריך ללמוד יסוד שהוא יסוד היסודות שכל מה שיש לו לאדם הכל מהשם יתברך שמו אין כוחו ועוצם ידו, כי הוא הנותן כוח לעשות חיל והוא נותן את העושר והוא הנותן חכמה ובינה, לכן משה שזכה להגיע להכרה זו זכה להיות עניו מכל איש אשר על פני האדמה. היות והדבר דומה לפקיד בבנק במחלקה המסחרית שדרך ידיו עוברים סכומי עתק של כסף ביום אחד ובכל זאת לעולם לא תתגנב לליבו איזו הרגשה של "אני מליונר", שהרי אם יקרה מקרה כזה יגידו שהוא משוגע, אלא תמיד ירגיש שזה אינו שלו **ולא יעלה על דעתו לבזבז מכסף זה ולהרשות לעצמו לקנות ולבזבז על הנאותיו מפני שחושב שיש לו הרבה כסף**. וברור שכל בר דעת יבין זאת. והנה משה הוא זכה להרגיש ולהבין שכל מה שיש לו זה לא שלו וממילא הרגיש שפלות ואפסות, והשיג את מדת הענוה. אולם למרות זאת בדרך כלל בני אדם חיים ומתנהגים אחרת כגון שאחד זכה לפקחות או לעושר או לגבורה בדרך כלל בני אדם לא ירגישו כאותו פקיד בנק, אלא להפך יחשבו שזה משלהם והם שעבדו על כך, לכן התנא פתח בענין זה להורות לנו מפתח הצלחה בחיים, שכל אחד יעבוד על מידה זו להחדיר לליבו כל הזמן שאין לו משלו כלום ואז יוכל להשיג הצלחה בחיים בכל המידות ובכל יחסי אנוש וברוחניות וכו'.

מעשה שהיה עם מרן רבנו עובדיה יוסף זצ"ל בניאר משה עניו מאוד:

נוסיף על כך מעשה שהיה בפגישתי עם מרן הרה"ג עובדיה יוסף זצ"ל התפללתי איתו ולאחר התפילה קרא לי לחדרו וכדרכו כאשר רוצה לבקש או להעיר היה אומר מוסר בדרך סיפור או חידוש, ושאלני כתוב בתורה ומשה האיש עניו מאוד מכל איש אשר על פני האדמה ללמדנו שזה שיא הענוה, והנה **בפרקי אבות פרק ד משנה ד** רבי לויטס איש יבנה אומר מאד מאד הוי שפל רוח שתקות אנוש רמה. ללמדנו שלא מספיק מאוד אחד אלא פעמיים מאוד לצוות את האדם עד כמה צריך להתרחק ממידת הגאווה, והקשה כיצד אפשר לבקש מכל אדם פעמיים מאוד בזמן שאצל משה נאמר בתורה מאוד אחד והוא עניו יותר מכל איש אשר על פני האדמה? ותירץ שאמנם התנא מחייב כל אדם לעבוד על עצמו ולהיות שפל רוח פעמיים מאוד, אך אצל משה רבנו התורה מדברת אחרי שאצל הכלל אפילו שהגיעו לדרגה גבוה של מאוד מאוד משה רבנו הגיע למאוד השלישי יותר מכל הבריאה. ודפח"ת. ובה פתח במוסר הרי אתה הולך בדרכי משה ולכן אבקש ממך שתסכים וכו'.

מעשה שהיה עם האדמו"ר מויזניץ:

מסופר על האדמו"ר מויזניץ האמרי חיים אחרי מלחמת ששת הימים בשנ"ת תשכ"ז שהוחזר הכותל לידי ישראל ונפתחה הכניסה לכותל בשמחה גדולה וכאשר הגיע לכותל אשר אמרו חז"ל שהשכינה לא זזה משם, אמר הרוצה להרגיש את השכינה צריך להיות כותל, הכונה **לר"ת כות"ל** ונפשי כעפר לכל תהיה, כי אין הקב"ה גר בכפיפה אחת עם הגאותן, ורק מי שיש בו מידת הענוה זוכה להרגיש את השראת השכינה במקום. מובא בספר מעשיהן של צדיקים.

דברי הזוהר:

מידה זו של הגאווה מול הענוה היא המפתח הן בפן הציבורי והן בפן האישי כמ"ש בזוהר בפרשתנו שיש שני חלקים שאינם נפרדים הראשון במדבר סיני שזה קבלת התורה והשני אוהל מועד השראת השכינה בעם ישראל. ואפשר לבאר שבעצם היכן הקב"ה משרה שכינתו דוקא כאשר האדם הופך כמדבר סיני שזה סמל הענוה והיותו זוכה להיות אוהל מועד ושהשכינה שורה בביתו, כמ"ש חז"ל איש ואשה שזכו שכינה שורה בניהם והדבר תלוי בשלום בית המושתת על ויתור ונוהג בענוה ובה זוכה להפוך ביתו לאוהל מועד, כי אם יש רק תורה ואין מידות אין השכינה שורה ולא נהפך ביתו לאוהל מועד.

הנהגת רבי יוסף הצדיק חתן הנודע ביהודה:

ולזאת מסופר על אשתו (שהיתה בתו של הנודב"י) של רבי יוסף הצדיק חתן הנוב"י היתה נוהגת שמי שבא לשאול שאלה לבעלה היתה נכנסת באמצע ומבזה את בעלה בפני השואל. והיה הדבר פלא בעיני הקהל איך בתו של הנודב"י נוהגת כך. לימים נפטר רבי יוסף בעודו מונח על הארץ נכנסה אשתו וצווחה בקול להוי ידוע לכם שכל הנהגתי לבזותו היתה על פי פקודתו, כדי שלא יבוא לידי יוהרא ופרצה בבכי על שהוצרכה לנהוג כך.

עצת חז"ל חלוקת הנהגת הבית:

עצת חז"ל להנהגת הבית היהודי במסכת בבא מציעא דף נט ע"א ואמר רב כל ההולך בעצת אשתו נופל בגיהנם, שנאמר רק לא היה כאחאב וגוי. אמר ליה רב פפא לאביי והא אמרי אינשי איתתך גוצא גחין ותלחוש לה לא קשיא, הא במילי דעלמא, והא במילי דביתא. לישנא אחרינא הא במילי דשמיא, והא במילי דעלמא. פירוש שפעם כתוב ההולך בעצת אשתו נופל בגיהנום ופעם כתוב שצריך לשמוע בעצת אשתו? ומתוצאת הגמרא שבעניינים רוחניים לא הולך אחר עצת אשתו אם מונעת אותו, אולם בענייני הבית צריך ללכת אחר עצת אשתו. **וכתב מרן החיד"א רמז לדבר בספרו נחל קדומים בראשית פרשת**

מרדכי מלכא

רב ואב"ד עיה"ק אלעד ת"ו

יו"ר ועדת סת"ם העולמית

הרבנות הראשית לישראל

לשכת הרבנות הראשית אלעד. הרצליה

בד"צ אלעד*בתי הוראה*שרותי דת*רישום נישואין*כשרות*מקואות*עירובין

The office of Rabanoot Eled – in hesd of Rabbi MORDECHAI MALKA

בראשית אות טז ויבן ה' אלהים את הצלע. אותיות **לעצה** כמשו"ל אתתך גוצא גחין ולחיש לה. ד"א אותיות העצל דשרוי בלא אשה שרוי בלא שמחה והוא עצל. רבינו אפרים ז"ל:

איש ואשה שזכו שכניה בניהם:

וראיתי רמז יפה בקובץ אור ישראל סוטה די"ז ע"א דריש ר"ע איש ואשה זכו שכניה ביניהן לא זכו אש אוכלתן וכו', וברש"י שם שהרי חלקיות שמו ושיכנו ביניהן יו"ד באיש וה"א באשה וכו'. יש לפרש הא דהיו"ד באיש והה"א באשה. עפ"י מה שאמרו מנחות דכ"ט ע"א לחד לישנא דבמילי דשמיא ההולך בעצת אשתו נופל בגיהנם, ובמילי דעלמא איתתך גוצא גחין ותלחוש לה. ולכך אצל האישי שיכן את היו"ד, דהיינו ממה שנברא העוה"ב וזהו מילי דשמיא, ואצל האשה שיכן את הה"א, דהיינו במה שנברא העוה"ז וזהו מילי דעלמא ודו"ק.

צריך תמיד להתייעץ:

ועצת חז"ל אינה אמורה להתייעץ חד פעמי אלא תמיד, ונקדים אשר הקשה בספר עיון יעקב (על עין יעקב) בבא מציעא דף נט ע"א אות יד אמר רב פפא לאבבי והא אמרי אינשי אתתך גוצא גחין ולחיש לה. ק"ק אמאי מקשה מדאמרי אינשי ולא מקשה מהא דאיתא בברכות דף ס"א ע"א גבי מנוח דכתיב וילך אחר אשתו, וכן גבי אלקנה דכתיב וילך אחר אשתו, פירושו אחר דבריה ועצתה ולא מצינו שחטאו בזה, ובאחאב שנענש היינו לפי שהסיתה אותו לעבירות חמורות וכה"ג אסור לילך אפילו אחר עצת כל אנשים וצ"ע: **ותירץ מרן החיד"א בספרו פתח עינים מסכת בבא מציעא דף נט ע"א ולק"מ** דמהחיא ליכא לאקשווי דמאיזה פעם דהאישי הלך אחר עצת אשתו לא איריא. אבל רב מאי דקאמי הוא דתמיד הולך אחר עצתה, דייק נמי דקתני ההולך אחר עצת אשתו דרגיל בכך, ואהך פריך מהא דאמרי אינשי אתתך גוצא גחין ולחיש לה דלשון זה מורה ובא תדיר:

הגדול ליטול רשות מן הקטן

ובאמת הדבר מבואר בחז"ל בבריאת האדם. יש לשאול מה השתנה בריאת האדם מכל הבריאה שבכל הבריאה נאמר ויאמר אלוקים יהיה וכו' בלשון יחיד וכאן בבריאת האדם נאמר בלשון רבים נעשה אדם? **ופרש"י על בראשית פרק א פסוק כו** וז"ל נעשה אדם אע"פ שלא סייעוהו ביצירתו ויש מקום למינים לרדות, לא נמנע הכתוב מללמד דרך ארץ ומדת ענוה שיהא הגדול נמלך ונוטל רשות מן הקטן, ואם כתב אעשה אדם לא למדנו שהיה מדבר עם בית דינו אלא עם עצמו עכ"ל: **וכן מבואר במדרש בראשית רבה פרשה ח** ר' שמואל בר נחמן בשם ר' יונתן וכו' אומרים לו למד מבוראך שברא העליונים והתחתונים וכיון שבא לבראות האדם נמלך במלאכי השרת עכ"ל המדרש.

מנהג אוזני המן לרמז אוזן שומעת:

שמעתי מפי הרב מנשה זליכה הו"י ששואלים מדוע בפורים המנהג לעשות זכר לאוזני המן דברי מאפה ולא לדבר אחר? ואמר לתרץ כי המן כולו רע אך דבר אחד ניתן ללמוד ממנו שכתוב במגילה שכאשר המלך גידלו כינס את כל אוהביו וזרש אשתו בכדי להתייעץ איתם מה לעשות למרדכי, והציעו לו לעשות עץ גבוה חמישים אמה לתלותו עליו ושמע לעצתם, וכן מסופר שוב אחרי שהוליד את מרדכי על הסוס ושפכו עליו קיתון של שופכין נכנס לביתו אבל וחפוי ראש ובכל זאת שוב כינס וסיפר לזרש אשתו ולכל אוהביו מה לעשות עם מרדכי, והשיבו לו שאם החילותה לנפול לפניו לא תוכל נגדו. נמצינו למדים ממנו תכונה טובה הייתה לו שהיה שומע לאחרים ולא חושב לבד, ודבר זה חשוב לכל אדם להתרגל לשמוע עצות מאחרים ולא ילך אחר דעתו לבד, ולזאת נהגו לעשות זכר רק לאוזן של המן שהיא הייתה טובה ורגילה לשמוע, וכל אחד ילמד מכך להתרגל להיות שומע.

ביאור המהר"ל מפרג:

וכתב לבאר את עצת חז"ל המהר"ל מפרג בספרו אור חדש אסתר פרק ו פסוק יג ויאמרו לו חכמיו וזרש אשתו (שם ו, יג) וכו' [הקשה המהר"ל] כאן מקדים חכמים לזרש אשתו ולמעלה מקדים זרש לאוהביו? כי לעיל העצה שיעצו הוא דבר שכלי בלבד ולא היה אותו דבר שכלי אלקי ואל דבר זה הנשים קודמת כדאמרינן בפרק הזהב (נט, א) אשתך גוצא גחין ולחיש לה ומוקי ליה בלישנא בתרא דוקא במילי דעלמא אבל במילי דשמיא לא, ופי' זה כי הדבר שהוא שכלי יש לנשים שכל טוב אבל לא במילי דשמיא כי למילי דשמיא צריך שכל אלקי ואין זה שייך כ"כ לנשים, כי האשה היא נוטה אל החמרי, ולכך אצל זה שנתנו לו עצה מה לעשות במרדכי האשה קודמת כי דבר זה אינו שכל אלקי שהם רואים את הקרוב יותר, אבל דבר זה שאמרו כאשר החילות לנפול וגו' ודבר זה שכל אלקי לגמרי לדעת כח ישראל ושם מקדים חכמיו ואח"כ האשה, כלל הדבר כל שהוא שכל אלקי קודם האישי לאשה בחכמה, אבל דבר שאינו רק עצה בלבד מה יעשה באובי דבר זה האשה בשכל שלה קודם כמו שאמרו אשתך גוצא גחין ולחיש לה.

מעשה עם הגר"ס זצ"ל:

כתב בספר אמרי השכל מעשה שפעם התאוננה האשת חבר של ר' ישראל ז"ל מסלנט לפני ר' אליהו קרטינגר ז"ל המקורב ביותר לר' ישראל שבעלה ר' ישראל אינו שומע לה כלום, השיב לה ר' אליהו הייטכן, הלא במילי דעלמא מוכרח לפי הדין לשמוע אליך בגמרא איתתך גוצא גחין ותלחש לה השיבה הלא אצלו הכל מילי דשמיא.

מעשה עם השאגת אריה:

ולדוגמה מצינו על עצת האשה חכמת נשים בנתה ביתה. מסופר על קהילת וולוז'ין היתה אז ענייה, ולא נמצא בה ש"ס שלם. ספרי התלמוד היו בימים ההם יקרי- המציאות, בייחוד ברוסיה וליטא. יחידי סגולה בלבד, עשירים מופלגים, שהיו גם אוהבי תורה, או קהילות גדולות וחשובות, הצליחו להשיג ולקנות ש"ס שלם מדפוס אמשטרדם, שנדפס כולו בשנות תקי"ב ותקכ"ה. האוכלוסיה, הדלה של וולוז'ין לא יכלה להשיג את ספרי הש"ס בשלמותם. הפרנס רבי יצחק, אביו של ר' חיים, היה

מרדכי מלכא

רב ואב"ד עיה"ק אלעד ת"ו

יו"ר ועדת סת"ם העולמית

הרבנות הראשית לישראל

לשכת הרבנות הראשית אלעד. הרצליה

בד"צ אלעד*בתי הוראה*שרותי דת*רישום נישואין*כשרות*מקואות*עירובין

The office of Rabanoot Eled – in hesd of Rabbi MORDECHAI MALKA

נוסע, לרגל עסקיו, מחוץ לתחומי רוסיה. פעם בקשה אותו רבקה, אשתו, שיקנה ש"ס שלם מדפוס אמשטרדם, שמחירו גבוה מאוד. שמע ר' יצחק לעצת אשתו ובחזרתו הביא לוולוז'ין ש"ס נאה ומהודר, לרגל מסחרו וגם מחמת היותו פרנס הקהילה, לא היה באפשרותו להיענות לכל תלמידי- החכמים בוולוז'ין ובעיירות הסמוכות, שביקשו לעיין במסכת זו או אחרת, ולכן מסר את מפתח ספרי הש"ס לידי אשתו, והיא היתה מרשה ברצון לתלמידי החכמים לעיין בש"ס בביתה. הי"ש אריה", שמחמת עוניו נבצר ממנו לרכוש ש"ס, ולפי המסופר היה אף הוא בא עתים תכופות לעיין בספרי הש"ס של פרנס הקהילה. אולם רבקה לא יכלה לסבול, שהרב יכתת כפעם בפעם את רגליו ויבוא לביתה לעיין בש"ס, על- כן הציעה לו לשלוח בכל עת ובכל שעה. על- ידי שמשו כל מסכת, שתהיה דרושה לו גם לעיון וגם לשם לימוד בחורי הישיבה על- כך בירך אותה הי"ש אריה", שבניה יהיו גדולים בתורה, וברכתו נתקיימה.

סוכת שלום בית של החפץ חיים

כיצד נהג החפץ חיים עם אשתו סוכת שלום בית של החפץ חיים בבואו לתאר את מידת סבלנותו של החפץ חיים זצ"ל, היה מספר הגאון רבי חיים עוזר גרודזנסקי זצ"ל, את הסיפור הבא. כאשר הקים החפץ חיים את סוכתו ליד הבית, כרגיל, במקום שאין רבים מהלכים שם, יצאה הרבנית, הביטה בסוכה שהוקמה והתלוננה לאמר, המקום אינו מתאים כלל, לדעתי, רצוי להעמיד את הסוכה שם ושם, תוך שהיא מצביעה על מקום פלוני. למרות שבמשך כל השנים עמדה סוכתו דוקא במקומה הראשון, לא היסס החפץ חיים, לא הגיב ולא ענה. מיד סתר את הסוכה והקימה במקום החדש, עליו הצביעה הרבנית. והנה הסוכה מוקמת מחדש, שוב יוצאת הרבנית לבדוק ולבחון, עד שנענתה ואמרה חזרתי בי, בראותי כי אכן צדקת הסוכה מתאימה יותר במקום הקודם. באין אומר ואין דברים, סתר שוב החפץ חיים את סוכתו, והקימה על מקומה הראשון...

אחרי כל גדול אשה גדולה:

וכל אשה ואשה יכולה לבנות את ביתה לגדל ולחנך את בניה ולעזור לבעלה לעלות בתורה ויר"ש ומאידך ח"ו גם הפוך. כידוע פתגם המפורסם שאחרי כל גדול עומדת אשה גדולה, וביארתי הדברים דחז"ל אמרו שבזכות מרים זכו בניי לבאר מים, ובזכות אהרון זכו לענני כבוד הסוככים על בניי, ולכאורה צריך להיות הפוך שענני כבוד בזכות מרים שזה מסמל צניעות מאשר באר המים? אולם כל יצירה של בנין בכדי לבנות זקוקים לערב מים עם החומרים ועיי"ז אפשר לבנות אבל בלעדי המים א"א להקים שום בנין, וכן כשאופין פת א"א בלי מים, ואחרי הבניה והאפיה אין זכר למים למרות שהן הן עיקר המעמיד את הבנין. ודבר זה מלמד אותנו את תכונת האשה כל כבודה בת מלך פנימה, שהאשה היא המעמידה את הבעל אך לא רואים אותה כי מסתתרת אחרי הקלעים, ולכן את תכונת ומעלת מרים מתבטה בבאר מים שזכו בניי.

מוסר השכל:

עלה בידנו ללמוד שאמנם כל אדם אומר ונפשי כעפר לכל תהיה בסיום תפילתו אך השאלה עד כמה הדברים יוצאים מהלב בהיות ויתכן שלאחר אותן מילים אם פגעו בציפורנו הקטנה ופותח את פיו כאריה שואג, לכן בכדי לזכות שהשכינה תשרה עליו ולזכות לחכמת התורה וכן לעושר ולכבוד ולתפארת הן בפן הציבורי והן בפן האישי צריך שהאדם ינהג בענווה אמיתית, וידע שכל אשר יש לו הוא מאיתו יתברך ואינו אלא כפקיד על רכוש שאינו שלו ואותן כלים הקב"ה נתן לו בכדי להשלים תכליתו ותפקידו בעולם כפקיד בבנק וידע תמיד להודות לקב"ה, וישתדל תמיד לנצל את מעמדו בכדי לשרת ולמלא את תפקידו ויעודו בעולם, ובדומה לכך בביתו עם בני ביתו לדעת שסוד הצלחת הזוגיות וחיי הנשואין תלויים במידת הענוה וככל שידע לנהוג בחכמה ולשתף את אשתו או האשה את בעלה ולחיות מתוך כבוד והערכה הדדית הרי מובטח להם לחיי אושר וברכה והצלחה והשראת השכינה בביתם ויראו נחת מיוצאי חלציהם ושובע שמחות בביתם תמיד אמן ואמן.

בידידות ואהבה

ובברכת שבת שלום ומבורך וחודש טוב ומבורך

הצב"י מרדכי מלכא ס"ט